

Najstarsza w Europie orkiestra dęta

Reprezentacyjna Orkiestra Dęta Kopalni Soli w Wieliczce swój oficjalny żywot artystyczny rozpoczęła w 1830 roku, nosząc wówczas miano Cesarsko – Królewskiej Muzyki Salinarnej. Ta najstarsza dziś w Europie orkiestra dęta zachowuje dalej, mimo sędziwego wieku, „młodzieńczy” muzyczny wigor, ciesząc swymi występami kolejne pokolenia słuchaczy.

W II poł. XVIII wieku Austriacy zabrali się za urządzenie stałej trasy turystycznej. Niewątpliwie walory zabytkowych podziemi były jednym z przyczynków do powstania górniczej orkiestry. „Muzyka salinarna” uatrakcyjniała zwiedzanie. Orkiestra towarzyszyła turystom przy zjeździe w głąb ziemi, także kiedy wykupili najdroższe zwiedzanie, czyli przy I lub II klasie oświetlenia. Przygrywała w komorach Michałowice, Saurau, Dworzec Gołuchowski, Józefa Piłsudskiego, Łętów. Co tydzień orkiestra dęta dawała koncert w altanie w Parku Elżbiety. Za okupacji muzyków salinarnych można było posłuchać na dziedzińcu Zamku Żupnego, a jeszcze nawet po roku 1945 na wielickich plantach.

Orkiestranci w większości rekrutowali się spośród Polaków, natomiast pierwszymi kapelmistrzami byli obcokrajowcy. W roku 1876 stan orkiestry wynosił 29 osób, w okresie międzywojennym 40. Lata '80 okazały się niepomysłne, bowiem grało zaledwie 17 muzyków. Obecnie szeregi Reprezentacyjnej Orkiestry Dętej Kopalni Soli „Wieliczka” liczą około 44 osoby.

Kapelmistrz dobierał repertuar i prowadził próby, dyrygował podczas ważniejszych koncertów. Przy mniej ważnych okazjach zastępował go tamburmajor (podkapelmistrz). Przy kapeli funkcjonowała swego rodzaju „szkoła muzyczna”, w której uczono praktycznej gry na instrumentach. Obok orkiestry dętej działał również zespół smyczkowy.

W swej długiej historii orkiestra grała nie tylko ku uciechu turystów zwiedzających solne podziemia, ale także na wszystkich uroczystościach kościelnych, szczególnie tych związanych z tradycją górniczą oraz w ważnych dla Polski momentach dziejowych, podczas uroczystości m.in. wmurowania kamienia węgielnego pod krakowską AGH w roku 1923, odsłonięcia Pomnika Grunwaldzkiego w roku 1910, 500-lecia Uniwersytetu Jagiellońskiego w roku 1900, sprowadzenia prochów Adama Mickiewicza w roku 1890.

Obecnie orkiestra wciąż uczestniczy we wszystkich ważniejszych uroczystościach państwowych, kościelnych, górniczych. Jak dawniej przygrywała cesarzowi Franciszkowi Józefowi, tak i dzisiaj występuje przed koronowanymi głowami i innymi znakomitościami, które odwiedzają zabytkowe podziemia oraz zapewnia najlepszą muzyczną oprawę ważnym wydarzeniom. Nie może jej zabraknąć na Barbórcie, czy w dzień św. Kingi, podczas kolejnych jubileuszy wpisu kopalni na Listę UNESCO. Maszeruje w procesji Bożego Ciała, święci 11 Listopada, gra na górniczych pogrzebach. W sumie w ciągu roku daje ok. 100 występów z różnych okazji.

Wszechstronność muzyków pozwala im sięgać nie tylko po utwory pisane na instrumenty dęte, ale także z sukcesem mierzyć się z Verdim, Bachem, Schubertem, Straussem oraz muzyką filmową. Wysoki poziom artystyczny orkiestry sprawił, że już w czasach austriackich napływały liczne zamówienia na występy w Krakowie, Podgórzu, Galicji Wschodniej. Po dziś dzień muzycy wielickiej kopalni znakomicie radzą sobie podczas festiwali i konkursów organizowanych w kraju i poza jego granicami, m.in. w Buchloe, Augsburgu, Fussen, More, Salzburgu, Hallein, Halstadt, Innsbrucku.